

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.039
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.039 Київського університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки на підставі прилюдного захисту дисертації Ніколаєвої Оксани Юріївни «Драматургія Олександра Ірванця у контексті поетики літературного угруповання “Бу-Ба-Бу”» за спеціальністю 035 Філологія 27 листопада 2023 року.

Ніколаєва Оксана Юріївна, 1988 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2011 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Мова і література (польська, українська)».

З 2014 року і дотепер працює в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця на посаді викладача кафедри мовної підготовки.

Дисертацію виконано у Київському університеті імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Бондарева Олена Євгенівна, доктор філологічних наук, професор, головний науковий співробітник кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Здобувачка має 7 наукових публікаціях, із них – 6 одноосібні: 4 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до Переліку наукових фахових видань України, 3 (з них 1 у співавторстві) статті, у яких додатково висвітлено результати дисертації.

1. Ніколаєва О. Концепція персонажа у драматургії Олександра Ірванця Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2020. Том 31(70). №4. С.150-154. ISSN видання 2663-6069(print), ISSN видання 2663-6077(online). DOI статті <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-3/27> Вебпосилання на видання http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_3/29.pdf
2. Ніколаєва О.Ю. Монодрама-антиутопія у творчості Олександра Ірванця: жанрологічний аспект. Закарпатські філологічні студії. 2021. Том 2. №17. С.182-188. ISSN статті 2663-4880 (Print), ISSN статті 2663-4899(online). DOI статті <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.17-2.34> Вебпосилання на видання http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/17/part_2/36.pdf
3. Ніколаєва О. Ю. Модус театральності у творчості представників угруповання «Бу-Ба-Бу». Синопис: текст, контекст, медіа. 2021. Том 4, №27. С. 204-211. ISSN статті 2311-259X. DOI статті <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2021.4.1>. Вебпосилання на видання <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/490/411>
4. Ніколаєва. О. Ю. Художня інтерпретація жанру містерії у п'єсі Олександра Ірванця «Електричка на Великдень». 2022. Слово і Час. Том 3, №723, С.78-87. ISSN 1927-2677 (Print) ISSN 1927-2685 (Online) DOI статті <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2022.03>. Вебпосилання на видання <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/184800/07-Nikolaieva.pdf?sequence=1>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Філатова Оксана Степанівна, доктор філологічних наук, професор, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, завідувач кафедри журналістики, реклами та PR-технологій Навчально-наукового гуманітарного інституту, зауваження та побажання:

1. Дисертантка детально розглядає питання про правомірність виокремлення останніх десятиліть ХХ століття як літературного періоду та веде дискусію про можливість його теоретичного осмислення. При чому робить це безпосереднього діалогізуючи з окремими авторитетними дослідниками (Т.Вірченко), так і зіставляючи погляди різних науковців щодо наукової і критичної рецепції літературної творчості наприкінці ХХ ст. Часом у процесі аргументації дослідниця так «захоплюється» важливими для свого дослідження працями (причому не фундаментальними), що переходить до їх детального аналізу. Приміром, такий підхід спостерігаємо до статті Надії Мірошниченко «Передвісник переходу: Українська драматургія 30-х років ХХ століття в контексті розвитку діалогічної моделі «автор-театр», до якої увага прикута спочатку на сторінках дисертації сторінках 30-32 (включно), а потім на сторінках 33-34.

2. Викликає запитання, чи варто було в параграфі 1.1 зосереджувати увагу на процесі жанротворення, «жанрової системи національної драматургії», «урізноманітнення жанрового складу драматургії», якщо проблемі «Жанрова своєрідність драматургії кінця ХХ - початку ХХІ століть у світлі літературознавчої теорії» присвячено параграф 1.2. Видається цілком логічним було б у параграфі 1.1 більш детально зосередитися на ігрових стратегіях української драматургії хронологічно означеного періоду та особливостях перегляду літературної традиції (що власне й зазначено в заголовку цього параграфу).

3. У параграфі 2.2 потребує більш детального аналізу контекст взаємин О. Ірванця з драматургією та театром, який, на нашу думку, окреслено в загальному плані (за винятком хіба що зусиль О. Ірванця як драматургічного перекладача,). Натомість дослідниця широко розглянула означену проблему (приміром, перформативних акцій «Бу-Ба-Бу») у творчій практиці «Бу-Ба-Бу».

4. На мовному рівні дисертація написана грамотно, але трапляються окремі моменти. Також упадають в око описки (с.243) та стилістичні невправності, що порушують органіку наукового стилю дисертації, приміром, як на с.51, 97, 98. Зустрічаються в роботі технічні огріхи, на кшталт, використання одинарного інтервалу між рядками (с.27) «розірваних» між рядками речень або посилань на критичні та літературні джерела (с. 42,42, 75, 97) тощо. Варто зауважити дисертантці на занадто довгі абзаци, що часом сягають 1,5 або навіть 2 сторінки.

Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філологічних наук, професор, Київський університет імені Бориса Грінченка, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва, зауваження та побажання:

1. У назву дисертації винесено поняття «поетика», яке в сучасному літературознавстві залишається багатозначним, тож доцільно було б у Вступі зауважити, на яких методологічних засадах перебуває дослідниця в дефініюванні цього терміну. Також це увиразнило б дослідницьку увагу до жанрових рішень драматурга.

2. У дослідженні не виправдано мало уваги приділено п'єсам «Нічия територія» та «Once upon a time in America». Попри справедливі зауваження щодо території української ідентичності, поетики карнавалізації, заміни психологічно вмотивованих дійових осіб на маски, ролі абсурдизації, не вистачає дослідницької уваги поколіннєвій ідентичної дійових осіб, актуалізації концепту «Україна», тлумаченню архетипу трікстера, інтерпретації аксіологічної системи координат. Як результат – була б увиразнена рецепція п'єс у різних часових вимірах: часі створення п'єс і подій сьогодення.

Брацкі Артур Себастьян, доктор філологічних наук, професор, Київський університет імені Бориса Грінченка, професор кафедри

української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва, зауваження та побажання:

1. У роботі Ніколаєвої О.Ю. можна зауважити нечіткість деяких використаних термінів та формулювань (наприклад, з самих назв розділів і підрозділів: жанрова своєрідність драматургії кінця ХХ - початку ХХІ століть у світлі літературознавчої теорії, жанрологічна своєрідність драматургії О. Ірванця, своєрідність художньої картини світу, тощо), де слово «своєрідність», оскільки не знаходить собі замітника в ситуативних синонімах (специфіка, неповторність, унікальність, оригінальність, окремішність, тощо) стає квазі-терміном. Самій дисертації аж ніяк це не шкодить, але за поглибленого міждисциплінарного аналізу вимагало б додаткових уточнень таке вжиття одного слова в різних формулюваннях на кшталт назви явища. Можливо, що зазначена «нечіткість термінів та формулювань» є саме ефектом міждисциплінарного підходу до аналізованого явища і перспективним було б написання розвідки, яка стала би реалізацією завдання уніфікації відомих термінів і понять, які використовують гуманітарії в дискурсі творчої особистості, ідіостилю, взаємин між мистецтвом і суспільством.

2. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей є, звичайно, позитивним. Дисертантка набула практичних і теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей, вільно володіє матеріалом. Окреме слово треба сказати про солідну підготовку дисертантки з не-філологічних гуманітарних дисциплін (мистецтвознавство, найновіша історія, соціологія тощо), що дозволили їй залучити в літературознавчому аналізі також нелітературознавчі моделі дескрипції художнього (драматургічного) тексту.

Романенко Олена Віталіївна, доктор філологічних наук, професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор

кафедри історії української літератури, теорії літератури і літературної творчості Навчально-наукового інституту філології, зауваження та побажання:

1. Дослідниця у дисертації лише частково у межах поставлених завдань аналізує окремі аспекти розвитку українського постмодернізму, систематизує теоретичні ідеї Є.Барана, Н.Бернадської, О.Бондаревої, Т.Гребенюк, Т. Гундорової, О. Ільницького, А.Матусяк та ін. Цей аналіз є важливим для розуміння особливостей формування нової мови, нових жанрово-стильових тенденцій у розвитку української драматургії.

2. Дискусійні положення, однак, не знижують загальної високої оцінки дослідження Оксани Юріївни Ніколаєвої, адже дисертація виконана на високому фаховому рівні. Це цілісне дослідження, яке увиразнює актуальні студії із історії української літератури, доповнює уявлення про тенденції розвитку української драматургії, презентує цікаве поєднання методологічних підходів у питаннях вивчення драматургії. Ця дисертація розширює уявлення про естетичні закономірності розвитку української літератури кінця ХХ - початку ХХІ століття, у тому числі особливості українського постмодернізму як художньої практики у драматургії на прикладі творчості Олександра Ірванця.

Бровко Олена Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, Київський університет імені Бориса Грінченка, завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва, зауваження та побажання:

1. Потребує уточнення твердження дисертантки щодо конструктивного характеру карнавалу, який формально співвідноситься з ризомою.

2. Зважаючи на актуальність проблематики, можна рекомендувати здобувачці опублікувати результати дослідження у форматі монографії.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.039 присуджує Ніколаєвій Оксані Юріївні ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.039

Олена БРОВКО